

Eesti enesetappudest priiks

Enesetappudest kiputakse kirjutama vaid siis, kui tegu on millegi erakordsega

Eestis läheb igal aastal vabaturma 350-400 inimest, see- ga nii palju kui on päevi aastas. Vaid üksikud vabatahtlikult lahkunud pälvivad üldsuse tähelepanu. Ja sedagi vaid mõne stiililise erakordsuse tõttu, mitte teadvustamiseks, et suitsiidisurma on võimalik ära hoida, kui sellesse investeerida kas või samapaljukest kui liiklusohutusse. Inimkaotused suitsiidi tõttu on suuremad kui liikluses, kus hukub aastas umbes 250 inimest.

Eesti iseseisvusperioodil on endalt võtnud elu 6300 inimest, neist 80 protsenti mehed, eelkõige tööealised mehed. Võrreldes teiste Euroopa maadega on eriti meeste suitsiide suhtarvud väga kõrged: «vana» Euroopa keskmine – 16, meil – 46 meest 100 000 mehe kohta.

Probleem ei ole üksnes suitsiidisurm. Kui võrrelda suitsidaalsust jäämäega, moodustavad enesetapud jäämäe veepealse osa. Teadlaste hinnangul sooritatakse ühe enesetapu kohta 10–40 katset, seega sooritatakse Eestis aasta jooksul umbes 3500 – 16 000 enesetapukatset. Eesti-Rootsi Suitsidoloogia Instituudi uuringud näitavad, et suitsiidikatsede sooritavad sagedamini naised, riskigrupiks mõlemal sool 15–29-aastased noored.

Surm ei tule kohe

Suitsiidile eelneb ettevalmistav periood, mis võib kesta paarist nädalast aastateni. Suitsiidiprotsess surmasoovi ja enesetapumõttena saab alguse mitmesuguste elusünd-

ARVAMUS

AIRI VÄRNIK

Eesti-Rootsi Suitsidoloogia Instituut

KAIRI KÕLVES

Airi Värnik ja Kairi Kõlves kirjutavad suitsiididest Eestis – tegelikult on enesetapud välditavad, aga ennetustöö on raske ning seda tuleb teha põhjalikult.

Suitsidaalse käitumise põhjused on kompleksed. Riskiteguriteks on rasked haigused, konfliktid perekonnas, koolis ja tööl, lahkumine, töötus, majanduslikud raskused, raskesti talutavad elusündmused, mis combineeruvad depressiooniga, alkoholi ja narkootikumide väärarvitamisega. Raskused igapäevaeluga võtavad rõõmu, energia ja aja, seega lõikavad ära ka sotsiaalsed suhted, mis omakorda jätab inimese ilma sel ajal nii vajalikust teiste inimeste toetusest. Murelik inimene

andmetel 6 protsenti), ja siingi on enamasti probleemiks sotsiaalne toimetulematus, mida asjade vastava korraldusega oleks võimalik leevendada. Suitsiidikatsede sooritamisel esines 77 protsenti depressiooni sümptomeid, Eesti Terviseuuringu andmetel on depressiooni sümptomeid 11 protsendil täiskasvanud elanikkonnast, Euroopas

.....
Surm kui valik, reeglina emotsionaalne otsustus, on sõnum, mis jutustab konfliktist iseendaga ja on etteheiteks ümbritsejatele.

Statistikat

- Varem võistlesid maailmas esikoha pärast suitsiidikordaja kurvas pingereas Baltimaad ja Venemaa, nüüd on Leedu kindlalt tipus suitsiidikordajaga 44 juhtu 100 000 elaniku kohta.
- Venemaa on kannul 36-37 juhuga ning Valgevene (33) ja Kasahstan (32) järgmised
- Siis tulevad Eesti ja 2002. aastal oli Eesti suitsiide 100 000 elaniku kohta 26, Läti 27.
- Eesti suitsiidisurmus on Põhjamaadest 2,5 korda (seal on keskmine 10-11 juhtu 100 000 kohta) kõrgem.
- 1994. aastast, mil Eestis ja paljudes teistes postsovetlikes maades oli kõikide halbade näitajate buum (suitsiide 614 juhtu), on Eesti ja Läti trendid langeses, Leedu jätkab kõrget.

tavaks see, et depressioon võib olla eluohtlik, et seda on võimalik varakult ära tunda ja ravida, et ravi võib algstaadiumis piirduda vaid eneseabiga, et psühhiaatri teadmiste kasutamine ei ole mitte hüluse, vaid tarkuse tunnus. Lisaks rahvavalgustusele on olulisel kohal koostöö perearstidega, esmatasandi abistajate koolitus, eripakkumised kõrge riskiga gruppidele ja eneseabiga seotud tegevused.

Projekti eestikeelseks nimetu-

KÕVA SÕNA

«Tahan, et valimiste eel toimuv avalik arutelu oleks tõsine, stüvitsi minev ja kõiki valdkondi hõlmav võimaluste analüüs, mitte meelelahutusööstuse «tösieluseriaali» reeglite järgi kulgev

lubaduste konkurents.»

**President Arnold Rüütel
presidendivalimistest, PM 6.12.**

«Elu on ilus ja paremaks läinud.»

Majandus- ja kommunikatsiooniminister Andrus Ansip, PM 6.12.

TEISED MEIST

«Proportsionaalse tulumaksu klubi. Uue aasta esimese päevaga hüppasid proportsionaalse, ühetaolise tulumaksuga riikide vagunise ka Rumeenia ja Gruusia. Sellega on Euroopas juba kaheksa riiki, kes usuvad, et proportsionaalne tulumaks on majandusedu tagatiseks. Rumeenia uus maksumäär, 16 protsenti, kehtib nii üksikisikutele kui ettevõtetele. See asendab Rumeenia viieastmelise maksusüsteemi, mis ulatus 18-protsendisest tulumaksust 40-protsendiseni. Gruusias on uus tulumaks veelgi madalam – kõigest 12 protsenti ettevõtetele ja üksikisikutele. Pole vaid juhus, et see on täpselt ühe protsendi võrra madalam Venemaa 13-protsendisest tulumaksust.

Gruusia president Mihhail Saakašvili tahtis oma žestiga tagant tõugata maksualandusi üllkogu Euroopa. Euroopa proportsionaalse tulumaksu klubisse kuuluvad selle pioneer Eest (25-protsendine maks) Läti (25 protsenti), Serbia (14 protsenti), Ukraina (13 protsenti) ja Slovakkia (19 protsenti).

Suurimad opositsiooniparteid Tšehhis j